สานพลังปัญญา สร้างสรรค์นโยบายสาธารณะ

สานพลัง

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๙๘
เดือน ตุลาคม ๒๕๖๑
www.nationalhealth.or.th

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

เกาะติด คสช. เดินหน้า! สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง มุ่งประชาชนอยู่ดีมีสุข

ในที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ที่ผ่านมา ณ ห้องประชุม ... อ่านต่อหน้า ๒

เขตสุขภาพเพื่อประชาชน มหกรรมสานพลัง สร้างสุขภาวะทุกพื้นที่

งานมหกรรมสร้างสุขภาคเหนือจะถูกจัดขึ้นในวันที่ ๒ – ๓ พ.ย. ๒๕๖๑ ... อ่านต่อหน้า ๗

เรื่องเล่าจากพื้นที่ “ธรรมนูญคลอง” เรื่องเล่าจากกระบวนการนโยบายสาธารณะ

จากประเด็นการจัดการน้ำทั้งระบบ ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานทางปัญญา (4PW) ... อ่านต่อหน้า ๖

ปฏิบัติการ ลุก ปลุก เปลี่ยน 2

เตรียมพบกับรายการ
“ลุก ปลุก เปลี่ยน” เฟส 2
เรียนรู้กับชุมชนปฏิบัติการ ลุกขึ้นแก้ไข
ปลุกพลังร่วมใจ เปลี่ยนชุมชนให้ยั่งยืน

ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง NOW 26
ทุกวันเสาร์ เวลา 16:00 - 16:30 น. เริ่ม 20 ตุลาคมนี้

healthstation official

รับชมรายการย้อนหลังได้ทาง
YouTube : healthstation official

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
NOW 26
บุญมีฤทธิ์ BOONMERIT

เกาะติด คสช.

โดย หนึ่งหนึ่ง

ต่อจากหน้า ๑

เดินหน้า! สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง มุ่งประชาชนอยู่ดีมีสุข

ในที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ที่ผ่านมา ณ ห้องประชุม ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยครั้งนี้มี **นพ.กิตติศักดิ์ กลับดี** ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ประธานการประชุม เนื่องจาก **พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ** รองนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ติดภารกิจไม่สามารถร่วมประชุมได้ เรื่องสำคัญที่พิจารณากันคือ (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย ยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็ง พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเคยผ่านความเห็นชอบบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) กับการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยแล้วในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ ในวันนี้เป็นการเสนอร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป เนื้อหาสาระที่สำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เริ่มจากการปรับชื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศคือ (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง พ.ศ. .... ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ความหมายและคำจำกัดความต่างๆ องค์ประกอบ ที่มา หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งระดับชาติ (ก.ช.ช.) การบริหารจัดการและงบประมาณดำเนินการ

นางสุภัชชา สุทธิพล ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กล่าวว่า ควรพิจารณาลักษณะงานที่อาจจะซ้ำซ้อนกัน ซึ่งที่ พม. ก็มีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน) หรือ พอช. ดำเนินงานด้านนี้อยู่ทั้งในระดับฐานรากหรือระดับตำบล จึงเสนอว่าควรเน้นเรื่องชุมชนสุขภาพเข้มแข็งมากกว่า สอดคล้องกับ **นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม** ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของ ก.ช.ช. ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความทับซ้อนและสับสนในการทำงาน โดยควรมุ่งไปที่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยเอาสุขภาพเป็นตัวนำ ซึ่ง **นางสาวดุจเดือน ศศะนาวิน** ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนว่า หาก ก.ช.ช. มีบทบาทหน้าที่กว้างเกินไป จะทำให้ไปทำงานซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นได้ อีกทั้งองค์ประกอบของ ก.ช.ช. มีกรรมการที่เป็นผู้บริหารระดับสูงจำนวนมาก ควรเชิญผู้แทนที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการร่วมด้วย **นายมานิจ สุขสมจิตร** กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวเสริมว่า นอกจากเรื่องโครงสร้างคณะกรรมการแล้ว ควรพิจารณาลดจำนวนกรรมการลงด้วยเพราะมีจำนวนมากเกินไป

ด้านผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ **นายสมคิด สิริวัฒนากุล** กล่าวว่า ไม่น่าจะเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อน แต่จะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นมากขึ้น *“เป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการบูรณาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ชุมชนรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ และปลุกกระแสการสร้างความรู้ความเข้าใจ... ชุมชนเข้มแข็งต้องเกิดจากเนื้อในของชุมชน”* **นายนพภา พันธุ์เพ็ง** กล่าวถึงประเด็นจำนวนกรรมการว่า การทำงานในพื้นที่ต้องอาศัยอำนาจแนวดิ่งเพื่อให้เอื้อต่อการขอความร่วมมือในพื้นที่ได้ง่าย การคงจำนวนกรรมการไว้ตามเดิม น่าจะเกิดประโยชน์มากกว่า *“...เราต้องยอมรับว่า การทำงานในพื้นที่อำนาจแนวดิ่งสามารถทำงานได้ระดับหนึ่ง แต่ความสำเร็จอย่างแท้จริงต้องเกิดจากพื้นที่...ระเบียบนี้จะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน”* **นายสัมฤทธิ์ ชาภิรมย์** กล่าวว่า การทำงานโดยสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ที่ขับเคลื่อนโดยภาครัฐ, ภาควิชาการ และภาคประชาชน จะทำให้เกิดการเชื่อมร้อยไปถึงชุมชน *“ถ้าพื้นที่ระดับชุมชนเข้มแข็งแล้ว จะทำให้ประเทศชาติมั่งคั่งและยั่งยืน”* **ร.ต.ต. สุขสัณห์ ภิชัย** กล่าวว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชนในท้องถิ่นและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จึงควรพิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอรัฐบาลเพื่อให้มีการดำเนินงานต่อไป

เช่นเดียวกันกับ **นางปรีดา คงแป้น** กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวสนับสนุนว่า ระเบียบนี้จะทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็งได้จริง การทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ถือเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะทำให้เกิดกลไกและเครื่องมือที่หลากหลายในการช่วยกันขับเคลื่อนงานได้ **นพ.กิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์** ผู้แทนนายกเทศมนตรี กล่าวว่า ชุมชนเข้มแข็งเป็นเรื่องสำคัญ ต้องหาวิธีการที่จะขับเคลื่อนโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเชื่อมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับองค์กรในชุมชน ถ้าชุมชนช่วยกัน จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงการบูรณาการอย่างแท้จริงและเกิดคุณภาพชีวิตที่ดี **นพ.ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา** ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน เสนอแนะว่า ควรนิยามคำว่า **“ชุมชนเข้มแข็ง”** ให้ชัดเจน เน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของเขา โดยเฉพาะศักยภาพในการจัดการประเด็นปัญหาในชุมชน ภายใต้ความพร้อมของทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องของสุขภาพเพียงด้านเดียว ท้ายที่สุด ที่ประชุมมีมติเห็นชอบต่อ (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย ยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็ง พ.ศ. .... โดยประธานในที่ประชุม มอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวมข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติไปพิจารณาเตรียมการชี้แจงกับคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป และเห็นชอบให้เสนอเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ ในที่ประชุมยังมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดงาน **“สร้างสุขที่ปลายทาง”**ครั้งที่ ๒ ซึ่ง สช. ร่วมกับหน่วยงานองค์กรภาคีเครือข่ายจัดขึ้นภายใต้แนวคิด **“สานพลังภาคีเครือข่าย ขับเคลื่อนสร้างสุขที่ปลายทาง”** โดยมีการออกแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับ **“สิทธิการตายดี”** หรือ **“ตายอย่างมีความสุข”** แล้วเรามีสิทธิเลือกตายดีได้อย่างไร?...

ขอเชิญชวนประชาชนทั่วไปเข้าร่วมงาน
***“สร้างสุขที่ปลายทาง ๒”* ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย**
ระหว่างวันที่ ๑ - ๒ พฤศจิกายนนี้
ณ โรงแรมเซ็นทรา บายเซ็นทาราศูนย์ราชการฯ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ
ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
Facebook Page : สุขปลายทาง
หรือ www.nationalhealth.or.th

เส้น สานสุข

โดย คิม

เขตสุขภาพเพื่อประชาชน โดย กองบรรณาธิการ

ต่อจากหน้า ๑

มหกรรมสานพลัง สร้างสุขภาวะทุกพื้นที่

สุขภาวะดี ทำเป็น เห็นสุข มหกรรมสร้างสุขภาคเหนือ

งานมหกรรมสร้างสุขภาคเหนือจะถูกจัดขึ้นในวันที่ ๒ – ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ณ เจ้าพระยาคอนเวนชั่นฮอลล์ ศูนย์ประชุมมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา อ.เมือง นครสวรรค์ จ.นครสวรรค์ โดย**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ปรีชา เรืองจันทร์** ประธานกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต ๓ ครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัดคือ ชัยนาท กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ และอุทัยธานี เจ้าภาพในการจัดงานครั้งนี้ ได้กล่าวถึงการเตรียมความพร้อมในแต่ละด้านว่า *“การเตรียมงานมีความพร้อมกว่าร้อยละ ๘๐ โดยคณะทำงานจากทั้ง ๓ เขตพื้นที่ภาคเหนือ รวม ๑๘ จังหวัด ได้ร่วมกันดำเนินการจัดประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดมหกรรมสร้างสุขภาคเหนือ ประจำปี ๒๕๖๑ **‘สุขภาวะดี ทำเป็น เห็นสุข’** อย่างต่อเนื่อง เพื่อสรุปงาน ทั้งเรื่องกำหนดการต่างๆ งานวิชาการ และการบริหารจัดการ รวมถึงซักซ้อมกระบวนการต่างๆ ก่อนถึงวันงาน โดยยึดหลัก **‘๕ ช’** คือ **ชม แชร์ เชื่อม ช่วย ใช้** นั่นหมายถึง ชมนิทรรศการจัดแสดงผลงานของแต่ละเขต แชร์องค์ความรู้ซึ่งกันและกัน เชื่อมการทำงานอย่างเป็นรูปธรรมจากแต่ละพื้นที่ ช่วยกันระดมความคิดเห็นเพื่อสรุปประเด็นในการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม และสุดท้ายคือการนำความรู้ที่ได้ไปใช้จริงในพื้นที่ของตนเอง”*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ปรีชา ยังกล่าวถึงการประชาสัมพันธ์การจัดงานมหกรรมสร้างสุขภาคเหนือ ว่า *“การประชาสัมพันธ์งาน ได้เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสังคมออนไลน์ โดยอาศัยกลไกของเครือข่ายนักสื่อสารเขตสุขภาพเพื่อประชาชน ภาคเหนือทั้ง ๑๘ จังหวัด มีการแถลงข่าว และการถ่ายทอดสดในวันงาน โดยการประสานสำนักข่าว เครือข่ายประชาสัมพันธ์จังหวัด เครือข่ายวิทยุชุมชน ฯลฯ ทั้งนี้ สามารถติดตามข้อมูลข่าวและความเคลื่อนไหวได้ทาง เพจ Facebook: นักสื่อสารเขตสุขภาพเพื่อประชาชนภาคเหนือ”*

เมื่อกล่าวถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากงานมหกรรมสร้างสุขภาคเหนือที่จะเกิดขึ้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ปรีชา อธิบายว่า *“งานนี้จะทำให้เกิดเวทีในการเชื่อมร้อยภาคีเครือข่าย และบูรณาการการขับเคลื่อนงานร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งนั่นหมายถึงแต่ละพื้นที่ก็จะนำความรู้ที่ได้จากพื้นที่อื่นๆ กลับไปพัฒนาและต่อยอดในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งแน่นอนว่าผู้ที่ได้ประโยชน์ก็คือประชาชนในพื้นที่นั้นๆ รวมทั้งยังเป็นการระดมสมองในการช่วยกันแก้ปัญหาในระดับเครือข่ายอีกด้วย”*

เชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมงานมหกรรมสร้างสุขภาคเหนือได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สามารถสำรองที่นั่งหรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมในเวลาราชการ ได้ที่ เขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต ๑ โทร ๐๘ ๖๑๘๙ ๒๘๘๙, เขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต ๒ โทร ๐๙ ๒๔๙๔ ๕๕๖๙ และเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต ๓ โทร ๐๘ ๘๕๖๗ ๕๐๒๙

> **“งานนี้จะทำให้เกิดเวทีในการเชื่อมร้อยภาคีเครือข่าย และบูรณาการการขับเคลื่อนงานร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งนั่นหมายถึงแต่ละพื้นที่ก็จะนำความรู้ที่ได้จากพื้นที่อื่นๆ กลับไปพัฒนาและต่อยอดในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งแน่นอนว่าผู้ที่ได้ประโยชน์ก็คือประชาชนในพื้นที่นั้นๆ”**

“โฮมสุขอีสาน” มหกรรมสานพลังสร้างสุข ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายสุทธินันท์ บุญมี ประธานกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขต ๗ ครอบคลุมพื้นที่ ๔ จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด ได้กล่าวถึงความคืบหน้าในฐานะเจ้าภาพจัดงานมหกรรมสานพลังสร้างสุข ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ ๒๘ – ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติขอนแก่น อ.เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น ว่า *“ปีนี้ครบรอบ ๒ ปี ของการจัดตั้งคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) เราจึงจัดมหกรรมสานพลังสร้างสุขขึ้นในแต่ละภาคตามการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) โดยใช้ชื่องานว่า **‘โฮมสุขอีสาน’** เพื่อให้แต่ละเขตนำผลงานมาแสดง ว่าที่ผ่านมามีการขับเคลื่อนเรื่องใดไปแล้วบ้าง ผลเป็นอย่างไร และก้าวต่อไปจะเป็นอย่างไร”*

งานมหกรรมสานพลังสร้างสุข ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังถือเป็นอีกหนึ่งงานใหญ่ที่จะรวบรวมเหล่าภาคีเครือข่ายภาคอีสานทั้งหมด ๔ เขต กขป. รวมทั้งสิ้น ๒๐ จังหวัด *“คาดว่าจะมีเหล่าภาคีเครือข่ายและผู้สนใจข้าร่วมงานกว่าหมื่นคนจากทั่วทั้งภาคอีสาน ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชน และผู้ที่มีส่วนร่วมสานพลังในการขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ กับเรา เพราะสุขภาวะที่ดีของประชาชนไม่ได้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ทั้งหมดต้องร่วมด้วยช่วยกันจึงจะสามารถขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ จนนำไปสู่การมีสุขภาวะที่ยั่งยืนของประชาชนได้”*

นายสุทธินันท์ ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่จะถูกจัดขึ้นในงานทั้ง ๒ วัน ว่า *“วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จะมีกิจกรรมเสวนา คุยกันถึงสถานการณ์ของสุขภาวะของคนอีสาน เราจะทำอย่างไรให้คนอีสานมีความสุข ซึ่งภาคอีสานสรุปประเด็นร่วมของทั้ง ๔ เขต ได้เป็น ๔ ประเด็นหลักคือ ๑) การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ๒) ระบบสิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัย ๓) พระสงฆ์และการพัฒนาสุขภาวะชุมชน และ ๔) การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยแต่ละประเด็นก็จะมีการแบ่งเป็นห้องย่อยในการเสวนา มีบูธที่จัดแสดงผลงานของทั้ง ๔ เขต เช่น มีชุมชนตัวอย่างที่มีการแก้ไขปัญหาและมีการจัดการที่ดีเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนอื่นๆ ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จากนั้นในวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จะเป็นการสรุปเนื้อหาเพื่อส่งเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการนำไปสู่การปฏิบัติและขับเคลื่อนแต่ละประเด็นอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป”*

ทั้งนี้ นายสุทธินันท์ ยังฝากเชิญชวนผู้สนใจเข้าร่วมงานมหกรรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใดก็ตาม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หรือแม้แต่ภาคประชาชน ชวนมาดูของดีภาคอีสาน เพื่อนำความรู้และบทเรียนตัวอย่างกลับไปขับเคลื่อนและพัฒนาต่อยอดในภาคส่วนของตน เพื่อสุขภาวะที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ขาขึ้น โดย ทิพิชา

จุดพลังเครือข่ายเด็กและเยาวชน...

พร้อมเดินหน้าสู่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการพัฒนาการสร้างเสริมศักยภาพและจัดกลุ่มเครือข่ายในปีนี้เน้นการทำความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพกลุ่มเครือข่ายเด็กและเยาวชนด้านกระบวนการนโยบายสาธารณะ เพื่อเตรียมความพร้อมคนรุ่นใหม่ในการเข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑ ในเดือนธันวาคม นี้

เมื่อวันที่ ๑๕ – ๑๖ กันยายน ที่ผ่านมา คณะอนุกรรมการพัฒนาการสร้างเสริมศักยภาพและจัดกลุ่มเครือข่าย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญหนึ่งภายใต้คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คจ.สช.) ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ **“สานพลังเครือข่ายเยาวชนสู่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ”** มีเด็กและเยาวชนมาจากทั้งกลุ่มเครือข่ายซึ่งเป็นสมาชิกของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ องค์กร และสถาบันการศึกษาต่างๆ อาทิ สภาเด็กและเยาวชน สมาพันธ์นิสิตนักศึกษาแพทย์นานาชาติแห่งประเทศไทย สหพันธ์นิสิตนักศึกษาเภสัชศาสตร์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ฯลฯ รวม ๒๙ คน เข้าร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเด็กและเยาวชนมีความเข้าใจกระบวนการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ บทบาทหน้าที่ของกลุ่มเครือข่าย และสามารถเข้าร่วมในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในบทบาทต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อให้เกิดการสานสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายในกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วยกันเอง และหวังว่าจะช่วยให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดในการเรียนหรือการทำงานด้านนโยบายสาธารณะต่อไปได้ในอนาคต งานนี้ทั้งประธาน คจ.สช. (**นพ.กิจจา เรืองไทย**) และประธานอนุกรรมการพัฒนาการสร้างเสริมศักยภาพและจัดกลุ่มเครือข่าย (**นพ.ประสิทธิ์ชัย มั่งจิตร**) ให้ความสำคัญมาก เพราะปีนี้เป็นครั้งแรกที่ คจ.สช. มุ่งไปที่การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเห็นว่าเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ควรจะต้องทำให้มีความตระหนัก มีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งครั้งนี้ได้รับเกียรติจาก **ดร.สัญชัย สูติพันธุ์วิหาร** จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ**นายพีธากร ศรีบุตรวงษ์** จากเครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุดรธานี มาเป็นกระบวนกร และมี คจ.สช. ให้ความสนใจและเข้าร่วมสังเกตการณ์หลายท่าน อาทิ **นางภารณี สวัสดิรักษ์, ดร.สุภาภรณ์ สงค์ประชา, ดร.ไพบูลย์ ช่วงทอง**

ในวันแรก เด็กๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการนโยบายสาธารณะผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ทำให้เข้าใจถึงนิยามและขั้นตอนของนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม หรือ Participatory Public Policy Process โดยใช้กระบวนการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติมาเป็นเครื่องมือในการอธิบายให้เข้าใจ ซึ่งได้แบ่งเด็กและเยาวชนที่เข้าประชุมออกเป็น ๔ กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มค้นหาข้อมูลและคัดเลือกประเด็นที่อยากจะนำมาพัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ซึ่งในที่สุดมีการเสนอประเด็นมา ๔ เรื่อง คือ ๑) การลดพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม ๒) การส่งเสริมให้เกิดความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อการป้องกันโรคและลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ๓) การส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพ และ ๔) การจัดการขยะในพื้นที่กรุงเทพฯ

ในกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการทั้ง ๔ ประเด็นนี้ เด็กๆ ได้ทดลองฝึกใช้กระบวนการในการระบุปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และการเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์หลังจากปัญหาได้รับการแก้ไข จนในที่สุด ได้มีการทดลองร่างข้อเสนอในแต่ละประเด็นขึ้นสำหรับการพิจารณาในการประชุมวันที่สอง

ในการประชุม วันที่สอง ได้มีการจำลองเป็นห้องประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติจำลอง ซึ่งวันนี้ **นพ.กิจจา เรืองไทย** ประธาน คจ.สช. ตัวจริง เต็มใจสวมบทบาทเป็นประธานในห้องประชุมจำลองเอง และมีการทดลองให้เครือข่ายเยาวชนร่วมอภิปรายแสดงข้อคิดเห็นเพื่อการปรับแก้ ร่าง ข้อเสนอ รวมถึงมีการเคาะค้อนเห็นชอบกับข้อเสนอหรือมติอีกด้วย ซึ่งถือว่าค่อนข้างจำลองสมัชชาสุขภาพแห่งชาติมาได้เห็นภาพและน่าสนใจทีเดียว

ในช่วงท้าย กลุ่มภาคีเด็กและเยาวชนได้สะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ครั้งนี้ว่า พวกเขาสนุกกับการได้เรียนรู้กระบวนการใหม่ที่เป็นเรื่องสำคัญและมีประโยชน์ ขณะที่ไม่เคยมีโอกาสได้เรียนสิ่งเหล่านี้จากมหาวิทยาลัย ประกอบกับยังได้แนวคิดและมุมมองที่แตกต่างจากเพื่อนๆ ที่เรียนมาจากต่างสาขาอีกด้วย ซึ่งพบว่า ผู้เข้าประชุมครั้งนี้ แม้ว่าบางส่วนมาเข้าร่วมการประชุมฯ ในนามสถาบันการศึกษาและไม่ได้เป็นสมาชิกสมัชชาสุขภาพฯ แต่พวกเขาเหล่านี้ก็ให้ความสนใจที่จะเข้าไปร่วมสังเกตการณ์ในกิจกรรมต่างๆ ของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติปลายปีนี้ และเชียร์ให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มภาคีเด็กและเยาวชนให้เยอะมากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่ทางคณะอนุกรรมการพัฒนาการสร้างเสริมศักยภาพและจัดกลุ่มเครือข่าย และ คจ.สช. ต้องรับไปพิจารณาต่อไป...

แกะรอยโลก

โดย ฝรั่งแซ่อิ่ม

สิงคโปร์มีน้ำท่วมนะจ๊ะ ...แต่เขารับมืออย่างไรกัน

ในช่วงนี้ หากใครเดินทางไปไหนมาไหนก็อาจจะเจอกับฟ้าฝนคะนอง ตามมาด้วยปัญหารถติดและที่ตามมาเป็นเงาตามตัวคือ น้ำท่วมถนน สิ่งเหล่านี้มักพบได้บ่อยในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯ จนหลายคนอยากจะมี Application รายงานสถานการณ์น้ำท่วมถนนที่ทันต่อสถานการณ์เพื่อลดการสูญเสียที่อาจเกิดกับรถยนต์ และการเสียเวลาบนท้องถนน นอกจากนี้ ข้อมูลจากกรมชลประทานยังพบว่า ฤดูฝนเราอาจจะกินระยะเวลาสั้นลงแต่ปริมาณน้ำฝนยังเท่าเดิม นั่นหมายความว่า จะมีน้ำมากในเวลาอันสั้น

สถานการณ์นี้ก็เกิดขึ้นไม่ต่างกันทั่วทั้งภูมิภาคอาเซียนของเรา แม้กระทั่งสิงคโปร์ประเทศที่ขึ้นชื่อว่ามีทรัพยากรมนุษย์เป็นสินทรัพย์ที่มูลค่าเป็นอันดับต้นของโลก และแม้ว่าประเทศนี้จะไม่มีปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติก็ตาม แต่พวกเขาก็พบปัญหาน้ำท่วมเมื่อฝนตกหนักด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะย่านถนนออฉาด (Orchard Road) ที่เป็นใจกลางการท่องเที่ยวและแหล่งช้อปปิ้งขนาดใหญ่ก็เคยมีน้ำท่วมร้านค้ามาแล้ว แต่ความน่าสนใจคือ พวกเขาแก้ไขและรับมือกับปัญหาเหล่านี้อย่างไร

ลึกลงไปใต้พื้นผิวถนนช้อปปิ้งอย่างออฉาด อาจจะมีน้อยคนที่รู้ว่ามีคูคลองเพื่อระบายน้ำเมื่อฝนตกลงมา แต่บ่อยครั้งก็มีเศษใบไม้ร่วงลงไปทำให้คูคลองอุดตันและเกิดน้ำท่วมขึ้นมาบนถนน และไหลเข้าท่วมร้านค้าที่อยู่ต่ำกว่าถนนสร้างความเสียหายให้กับผู้ค้าเป็นอย่างมาก

จากปัญหานี้ รัฐบาลสิงคโปร์ได้ริเริ่มโครงการระบายน้ำขนาดใหญ่ เพื่อทำให้ถนนออฉาดปลอดน้ำท่วม โครงการนี้ใช้ระยะเวลาการดำเนินการก่อสร้าง ๔ ปี และใช้งบประมาณทั้งสิ้นราว ๒๒๗ ล้านเหรียญสิงคโปร์ โดยโครงการนี้ไม่ใช่การมุ่งเน้นการสร้างคลองระบายน้ำที่ใหญ่ขึ้น แต่เป็นการสร้างแท็งก์กักเก็บน้ำที่อยู่ลึกลงไปใต้ดินที่สามารถกักเก็บน้ำได้ถึง ๓๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร หรือสามารถกักเก็บน้ำได้เท่ากับสระว่ายน้ำโอลิมปิกจำนวนถึง ๑๕ สระด้วยกัน นอกจากนี้ เมื่อน้ำในแท็งก์มีระดับสูงเกินกว่าร้อยละ ๗๕ ก็จะมีระบบเตือน เพื่อที่จะมีการปั๊มและปล่อยน้ำผ่านคลองระบายน้ำก่อนที่จะไหลไปออกทะเล รวมถึงการสร้างอุโมงค์ทางลัดใต้ถนนเพื่อเบี่ยงน้ำปริมาณมากให้ไหลมาลงแม้น้ำสิงคโปร์ได้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีการแจ้งเตือนภัยเมื่อฝนตกหนักและอาจจะเกิดน้ำท่วมไปยังผู้ค้าเพื่อให้เตรียมพร้อมกับการขนย้ายหรือติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วมเข้ามายังพื้นที่ค้าขาย และมีการแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำผ่านยัง Facebook และสื่อสังคมออนไลน์ของทางรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอีกด้วย ไม่เพียงเท่านี้ ทางรัฐบาลยังมีการหารือแนวคิดการสร้างบ้านหรือการพัฒนาเมืองที่ป้องกันปัญหาน้ำท่วม ที่อาจเกิดจากภาวะโลกร้อนและสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง

“การจัดการน้ำในเมืองหลวง” อาจจะกลายเป็นประเด็นระดับภูมิภาคเนื่องจากการเติบโตของเมือง การพัฒนาทางเศรษฐกิจและปัญหาภาวะโลกร้อนที่ทำให้เราต้องเจอเรื่องนี้คล้ายๆ กัน แต่สิ่งที่ทำให้เราต่างกันคือ การแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ ความเก่งและความเชี่ยวชาญทางวิศวกรรมเทคโนโลยีอาจเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การรับมือเป็นไปได้ดี แต่การที่ทุกภาคส่วนในสังคมเห็นความสำคัญเรื่องนี้และมีทิศทางแก้ไขอย่างจริงจัง จะเป็นอีกจิ๊กซอว์สำคัญที่เดินหน้าเรื่องนี้ได้เร็วขึ้น และอาจจะถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องครุ่นคิดกันอย่างจริงจังว่า **“น้ำของเรา”** จะมีทางออกอย่างไร

เรื่องเล่าจากพื้นที่

โดย พฤกษา สินลือนาม
และทีมเครือข่าย 4PW จังหวัดนครศรีธรรมราช

ต่อจากหน้า ๑

“ธรรมนูญคลอง” เรื่องเล่าจากกระบวนการนโยบายสาธารณะ

> “คลองสวย น้ำใส ไหลตลอดปี
> สัตว์หลายหลากมี ดินดี ป่าอุดม
> เป็นเมืองขยาย ฝายมีชีวิต
> เสริมสร้างเศรษฐกิจ แก้วิกฤติสังคม
> เพื่อชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน”

จากประเด็นการจัดการน้ำทั้งระบบ ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานทางปัญญา (4PW) จังหวัดนครศรีธรรมราชสู่ **“ธรรมนูญคลอง”** โดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรมเจ้าท่า กรมชลประทาน ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป กองทัพภาคที่ ๔ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) เครือข่ายฝายมีชีวิต สมาคมสื่อชุมชนภาคใต้ ฯลฯ

โดยมีวัตถุประสงค์หลักสองส่วนคือ การจัดการน้ำแล้ง เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำ และเก็บน้ำใต้ดินได้ตลอดปี รวมถึงเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการน้ำ และการจัดการน้ำท่วม เพื่อให้คนในพื้นที่เรียนรู้ข้อมูลเตรียมรองรับสถานการณ์น้ำท่วม และเพื่อให้เกิดศูนย์รับมือภัยพิบัติระดับตำบล จากข้อเสนอเชิงนโยบายในปี ๒๕๖๐ สู่การขับเคลื่อนจึงทำให้เกิด **“ธรรมนูญคลองห้วยน้ำคลุ้ง”** ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนห้วยน้ำคลุ้ง ร่วมกำหนดเป้าหมาย ภาพฝัน ร่วมคิด ร่วมกำหนดข้อตกลงชุมชน ร่วมเวทีประชาเข้าใจเมื่อชาวบ้านเข้าใจหลักการธรรมนูญสุขภาพ และหลักการสามขานำพาฝายมีชีวิต จึงได้ร่วมกันทำธรรมนูญคลอง และจัดกิจกรรมสร้างฝายโดยใช้หลักจิตอาสา ธรรมนูญคลองห้วยน้ำคลุ้ง แบ่งเป็น ๕ หมวด ได้แก่ หมวดที่ ๑ ปรัชญาแนวคิดของธรรมนูญคลองห้วยน้ำคลุ้ง หมวดที่ ๒ การจัดระบบการจัดการน้ำที่พึงประสงค์ของชุมชนบ้านห้วยน้ำคลุ้ง หมวดที่ ๓ มาตรการ/กติกา/กิจกรรมการจัดการน้ำของบ้านห้วยน้ำคลุ้ง หมวดที่ ๔ บทลงโทษ และหมวดที่ ๕ มาตรการที่ทำให้ธรรมนูญบ้านห้วยน้ำคลุ้งได้รับการยอมรับ

แม้ว่า **“ธรรมนูญคลองห้วยน้ำคลุ้ง”** จะเริ่มต้นโดยชุมชนเล็กๆ แต่ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ที่ยิ่งใหญ่ของคนในชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีของคนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

เก็บตกจาก สช. | โดย รมล

พลเมืองเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง : หัวใจของการปฏิรูปประเทศไทย

หลังจากที่ (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้มีเวที kick off ไปเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จนกระทั่งมาถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้นำมา (ร่าง) ระเบียบมาปรับปรุง และล่าสุด ได้เปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นต่อร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง พ.ศ. .... จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา และได้มีการหารือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักนายกรัฐมนตรี นำไปสู่การปรับปรุงร่างระเบียบฯ ให้กระชับและเหมาะสมต่อการขับเคลื่อนและเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยหลักการที่สำคัญ (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง พ.ศ. .... จะเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และวิชาการ เป็นการสานพลังเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก ซึ่งจะเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ข้อที่ ๔ ด้านโอกาสและความเสมอภาค การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง และแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยให้ตำบลเป็นพื้นที่พัฒนาอย่างบูรณาการ **“ตำบลเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง”** โดยหน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบ คือ **สช., สศช., สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.)** เป็นกลไกที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการทำงานอย่างบูรณาการ สร้างสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

หากกฎหมายฉบับนี้ออกมาแล้วจะมีวาระ ๕ ปี เพื่อเชื่อมร้อยกลไกในพื้นที่ให้เข้มแข็งโดยไม่ซ้ำซ้อนกับการทำงานที่มีอยู่เดิมของหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นกลไกแนวตั้ง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ ส่งเสริมกลไกแนวนอน เช่น ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา ประชารัฐสามัคคี องค์กรหรือมูลนิธิต่างๆ ให้มีบทบาทเข้าถึงความต้องการของชาวบ้านได้ดีขึ้น และเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้ จะทำให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติตามเป้าหมายชุมชนเข้มแข็งและมีสุขภาวะที่ดีได้ต่อไป

ความท้าทายของการผลักดันให้ (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง พ.ศ. .... ให้เกิดขึ้นนั้น อาจจะมีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้างระหว่างทาง แต่การสร้างการรับรู้และการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกัน หากประชาชนรับรู้และเข้าใจก็จะเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแรงและมั่นคงต่อไปได้ ซึ่งคงต้องเอาใจช่วย และเป็นกำลังใจให้ (ร่าง) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง พ.ศ. .... ได้คลอดออกมาโดยยังสามารถธำรงหลักการไว้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปชุมชนให้เข้มแข็งได้อย่างแท้จริง

เรื่องจากปก

โดย กองบรรณาธิการ

ต่อจากหน้า ๑

Health Literacy
รู้ให้เท่า เข้าใจให้ทัน ด้านสุขภาพ

นางสาวสารี อ๋องสมหวัง

นายพีรพล อนุตรโสตถิ์

นางนิตดา หงษ์วิวัฒน์

เมื่อหลายเดือนก่อน มีการจับกลุ่มเครือข่ายบริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องสำอางและอาหารเสริมที่ผิดกฎหมายแห่งหนึ่ง เกิดข่าวโด่งดังไปทั่วทุกหน้าหนังสือพิมพ์ ทุกช่องรายการข่าว รวมถึงทุกช่องทางของโซเชียลมีเดียต่างๆ ภาพเจ้าหน้าที่บุกตรวจค้นโรงงานผลิตทำให้เราต้องตกตะลึงกับถุงสารเคมีมากมายและความไม่ได้มาตรฐานของทั้งเครื่องไม้เครื่องมือและขั้นตอนการผลิต ยิ่งไปกว่านั้นคือ การที่บริษัทนี้ใช้ดาราและเน็ตไอดอลที่มีความน่าเชื่อถือมาเป็นผู้รีวิวสินค้า ทำให้ธุรกิจนี้สามารถสร้างเม็ดเงินได้อย่างมหาศาล แผนการตลาดที่ให้ดาราถ่ายรูปคู่สินค้าโชว์พร้อมคำโฆษณาชวนเชื่อเพียงไม่มีกี่คำ โดยที่ดาราเหล่านั้นไม่ได้ใช้สินค้าจริงและแทบไม่รู้ด้วยซ้ำว่าสินค้าที่รับค่าจ้างรีวิวมานั้นมีอะไรอยู่ข้างในบ้าง และที่สำคัญมีผู้บริโภคจำนวนไม่น้อยที่หลงเชื่อ ซื้อสินค้าเหล่านี้มาใช้ ประเด็นคือ อะไรทำให้คนเหล่านี้เชื่อว่าวิตามินซองละ ๕๙ บาท สามารถทำให้ผิวขาวใสได้ภายใน ๗ วัน หรือการดื่มเครื่องดื่มบางชนิดสามารถทำให้ผอมเพรียวได้ภายในระยะเวลาอันสั้น โดยที่ไม่ต้องเสียเหงื่อให้กับการออกกำลังกายเลยแม้แต่หยดเดียว

อีกข่าวเมื่อเร็วๆ นี้ ที่ชวนให้หดหู่ใจไม่แพ้กัน เมื่อคุณยายชาวขอนแก่นวัย ๕๖ ปี ต้องถูกควักดวงตาข้างขวาทิ้งเพราะหลงเชื่อตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารน้ำพลูคาว ว่าสามารถดื่มเพื่อรักษาอาการปวดขาและใช้หยอดตาเพื่อรักษาต้อกระจกได้ ทำให้เกิดการติดเชื้ออย่างรุนแรงที่ดวงตาข้างขวา จนแพทย์ต้องตัดสินใจควักดวงตาทิ้งก่อนที่เชื้อจะลุกลามเข้าสู่สมอง นี่เป็นเพียงกรณีตัวอย่างจากหลายๆ กรณีที่แสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีช่องทางที่หลากหลายในการรับข่าวสารเหล่านี้เข้ามาในชีวิต และสามารถตัดสินใจเชื่อข้อมูลเหล่านี้ได้ในเวลาเพียงเสี้ยววินาที โดยที่ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าผลจากการเชื่อข้อมูลผิดๆ จะส่งผลกับชีวิตของตนเองอย่างไร บทเรียนราคาแสนแพงเหล่านี้สามารถสอนอะไรเราได้บ้าง? หรืออย่างน้อยทำให้สังคมไทยได้ฉุกคิดก่อนตัดสินใจเชื่อและเปิดรับสิ่งเหล่านี้เข้ามาในชีวิตได้มากน้อยแค่ไหน?

ต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องค่อนข้างยากที่ผู้บริโภคจะสามารถสืบค้นได้ถึงต้นตอการผลิต เพราะแม้แต่ดาราดังๆ ยังถูกหลอก หรือการตรวจสอบเลข อย. ว่ามีการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมิวายเจอสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่ขอใบอนุญาตอยู่ดี ปัญหาจึงตกอยู่ที่ตัวผู้บริโภคเอง ที่ต้องมี ***'ความรู้เท่าทันด้านสุขภาพ (Health Literacy)'*** ให้มากพอที่จะไม่หลงเชื่ออะไรง่ายเกินไปจนทำให้เกิดผลเสียต่อตนเอง

นางสาวสารี อ๋องสมหวัง เลขาธิการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ได้กล่าวถึงการขาดกลไกที่จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้เท่าทันด้านสุขภาพว่า *"การรู้เท่าทันด้านสุขภาพถูกรับรองในสหประชาชาติ ว่าเป็นสิทธิของผู้บริโภคที่สำคัญ แต่ในประเทศไทยเรายังไม่มีการรับรองสิทธิในเชิงที่จะให้ประชาชนเท่าทันในเรื่องเหล่านี้ ดังนั้น จึงต้องย้อนกลับมาที่ตัวผู้บริโภคเอง ต้องตรวจสอบข้อมูลให้ลึกที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่าเพิ่งเชื่อเพราะดาราหรือคนมีชื่อเสียงพูด แต่ต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ยกตัวอย่าง สินค้าที่เราเห็นในทีวีได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องจริงหรือไม่ หรือเมื่อเราตรวจสอบแล้วว่าได้รับอนุญาตจริง แต่สินค้าจะมีคุณภาพตามที่เค้าโฆษณาจริงหรือเปล่า แค่นี้ก็ไม่ง่ายแล้ว เพราะกระบวนการในแง่ของการติดตามตรวจสอบคุณภาพสินค้าก็เป็นเรื่องค่อนข้างยาก ความเท่าทันของประชาชนขณะนี้ยังไม่มีเครื่องมือหรือกลไกอะไรมารองรับให้ประชาชนตรวจสอบแบบเบ็ดเสร็จได้ ดังนั้น ประชาชนต้องเรียนรู้จากกรณีที่เกิดขึ้นจริงและให้ฉุกคิดเสมอว่าวันหนึ่งอาจเกิดขึ้นกับเรา หากเรายังไม่ฉลาดพอในการที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์หรือเชื่อคำโฆษณาต่างๆ"*

เมื่อตอนนี้ยังไม่มีเกราะอะไรที่แข็งแกร่งพอในการป้องกันภัยร้ายเหล่านี้ให้กับผู้บริโภค จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคเองที่ต้องสร้างเกราะคุ้มกันให้กับตนเอง โดยการฉุกคิดและตั้งคำถามให้มากขึ้น ก่อนที่จะเชื่อข้อมูลอะไรและส่งต่อข้อมูลเหล่านั้นไปยังผู้อื่น ความเห็นจาก **นายพีรพล อนุตรโสตถิ์** ผู้สื่อข่าวอาวุโสด้านไอทีและนวัตกรรม สำนักข่าวไทย อสมท ในฐานะผู้ทำรายการชัวร์ก่อนแชร์ที่นำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวด้านสุขภาพต่างๆ ที่ถูกแชร์กันอย่างกว้างขวางในโลกออนไลน์ ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลต่างๆ โดยขาดความรู้เท่าทันนั้น สามารถสร้างผลกระทบให้กับชีวิตและสุขภาพได้มากเพียงไหน *"ปัญหาที่เราพบคือ การที่มีคนจำนวนมากเชื่อข้อมูลอะไรสักอย่างหนึ่งและเกิดความเป็นห่วงคนรอบข้าง จึงอยากแชร์ข้อความที่ได้รับมาออกไปให้มากที่สุด เนื่องจากเชื่อและเข้าใจว่าเป็นเรื่องจริงและมันมีประโยชน์ต่อสุขภาพ เพราะไม่รู้เท่าทันเรื่องพวกนี้เพียงพอก่อนที่จะแชร์อะไรออกไป ยิ่งข้อมูลด้านสุขภาพที่ไม่จริง แพร่กระจายออกไปได้กว้างขวางและรวดเร็วเท่าไหร่ ก็เป็น*

ตัวสะท้อนว่าความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนกลุ่มหนึ่งยังไม่มากพอที่จะเข้าใจและตีความว่าอะไรควรเชื่อหรือไม่เชื่อ เป็นความท้าทายสำหรับประชาชนพอสมควร เพราะก็มีทั้งข้อมูลที่เป็นเท็จและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่ควรจะแชร์ออกไป ยิ่งเราอยู่ในยุคที่การเข้าถึงโลกออนไลน์ง่ายและรวดเร็วเพียงปลายนิ้วสัมผัส ดังนั้น ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ให้มีการฉุกคิดและสงสัยในสิ่งที่ได้รับมาไว้ก่อน จากนั้นหาต้นตอและแหล่งอ้างอิงให้ได้ ซึ่งอาจจะยากพอสมควรแต่อย่างน้อยให้สืบค้นจนกว่าจะเจอแหล่งที่มา เช่น เป็นข้อมูลที่มาจากสื่อที่น่าเชื่อถือและใครเป็นคนเขียนบทความนั้นๆ เป็นต้น เพราะการแชร์อะไรออกไปเพียงแค่ปลายนิ้วกดนั้น มันอาจเป็นต้นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับสารคนอื่นๆ โดยที่เราอาจคาดไม่ถึง”

แต่เราจะโทษสื่ออย่างเดียวก็ไม่ถูก เพราะวิจารณญาณในการรับสารของประชาชนก็เป็นสิ่งที่เจ้าตัวต้องสร้างขึ้นเอง **นางนิดดา หงษ์วิวัฒน์** ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารเพื่อสุขภาพและธรรมชาติบำบัด ผู้ก่อตั้งสำนักพิมพ์แสงแดด และแสงแดดเฮลท์ มาร์ท ได้กล่าวถึงสื่อกับการรู้เท่าทันของประชาชนว่า *“จากประสบการณ์ที่ผ่านมา สื่อดีๆ ที่ให้ความรู้กับประชาชนจะมียอดการอ่านน้อยมาก แต่ถ้าเป็นข่าวอะไรที่ฮือฮาจะมียอดการอ่านที่เยอะมาก นี่เป็นตัวสะท้อนพฤติกรรมของการรับสื่อแบบไม่รู้เท่าทัน จะทำอย่างไรให้ประชาชนตื่นรู้ก่อนที่รับสารอะไรเข้ามาในชีวิต ตอบเลยว่ายากมาก เพราะคนเริ่มชินกับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ไปแล้ว ดังนั้น ผู้บริโภคต้องถอยหลังกลับมาพิจารณาให้หนักก่อนที่จะตัดสินใจเชื่ออะไร ตามหลักกาลามสูตรของพระพุทธเจ้า คือไม่ให้เชื่อสิ่งใดอย่างงมงายโดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณา คนที่เจ็บป่วยหรือสุขภาพไม่ดีไม่ได้มาจากการขาดอาหารเสริมหรือยา แต่เป็นเพราะขาดอาหารจากธรรมชาติ การไม่ออกกำลังกาย และสุขภาพจิตไม่ปล่อยวาง ถ้าเราจัดการสามเรื่องนี้ได้จะส่งผลให้เรามีสุขภาพที่ดีแน่นอน”*

เรามีบทเรียนมากมายที่เกิดขึ้นในสังคมให้ศึกษาเกี่ยวกับการขาดความรู้เท่าทันด้านสุขภาพ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นทำให้คำกล่าวที่ว่า “You Live Once So Think Twice” ยังคงใช้ได้จริงเสมอ เพราะเรามีเพียงชีวิตเดียว ดังนั้น การใช้สติพิจารณา ฉุกคิดก่อนตัดสินใจ จึงเป็นเรื่องที่ต้องเริ่มจากตัวผู้บริโภคเองเท่านั้น

การสวรรคต ของ รัชกาลที่ ๔ (จบ)

เล่าให้ลึก

โดย นพ.วิชัย โชควิวัฒน

หนังสือเทศนาพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เมื่อยังดำรงพระยศเป็น**พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรส** ได้แสดงถวายที่พระที่นั่งอนันตสมาคมในโรกาสบรรจบรอบร้อยปี ตั้งแต่**พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก** เสด็จเถลิงถวัลยราชปราบดาภิเษก ได้ถวายเทศน์ เมื่อวันเสาร์เดือนแปด ขึ้นสองค่ำ ปีมะเมีย จัตวาศก จุลศักราช ๑๒๔๔ ตรงกับ พ.ศ. ๒๔๒๕ มีเนื้อความเกี่ยวกับวันสวรรคตของรัชกาลที่ ๔ ดังนี้

*“ครั้น ณ วันพฤหัสบดี เดือนสิบเอ็ดขึ้นสิบห้าค่ำ จึงมีพระบรมราชโองการให้หา**พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท** และ**สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เจ้าพระยาภูธราภัย** เข้าไปในที่พระราชทานพระบรมราชานุญาต ซึ่งจะเลือกสรรพระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งจะดำรงแผ่นดินสืบไป ครั้นเวลาเย็นวันนั้นเป็นวันมหาปวารณาพระอาการทรุดหนักลง พระองค์ทรงประกอบไปด้วยพระสติสัมปชัญญะ ทรงกำหนดอวสานกาลแห่งพระชนมายุของพระองค์เป็นแน่แล้วจึงมีพระบรมราชโองการให้เจ้าพนักงานจัดเครื่องนมัสการพร้อมแล้ว จึงมีพระราชโองการดำรัสให้หา**พระยาศรีสุนทรโวหาร** (ฟัก) เข้าไปในที่พระบรรทม มีพระราชดำรัสพระราชนิพนธ์ โดยภาษา**มคธ** ให้**พระยาศรีสุนทรโวหาร** รับพระบรมราชโองการจดเป็นอักษร...”* แปลความได้ ดังนี้

“มีความตามพระบรมราชประสงค์ เหมือนทรงภาษิต ณ ที่สังฆสันนิบาตว่า ขอเตือนสงฆ์จงรู้ เมื่อครั้งดีฉันเป็นภิกษุอยู่ ดีฉันได้กล่าววาจานี้เนืองๆ ว่า เพราะดีฉันได้เกิดแล้วประสูติแล้วจากครรภ์แห่งมารดา ในวันมหาปวารณาเมื่อทำกาล ถ้าในวันมหาปวารณาป่วยหนักลง ภิกษุสงฆ์สามเณรช่วยนำไปยังที่สงฆ์ประชุมทำมหาปวารณา ณ โรงอุโบสถประกอบไปด้วยกำลังเช่นนั้น ด้วยกำลังเช่นไรเล่า ดีฉันจะพึงปวารณากะสงฆ์ถ้วนกำหนดสามคำได้แล้ว ทำกาล ณ ที่เฉพาะหน้าสงฆ์ ความที่ดีฉันทำได้ดั่งนี้ จะเป็นกรรมดีเทียวหนอ ความทำได้ดั่งนี้ จะเป็นกรรมสมควรแก่ดีฉันเทียวหนอ วาจาเช่นนี้ดีฉันได้กล่าวแล้วเนืองๆ เมื่อครั้งเป็นภิกษุ บัดนี้ ดีฉันเป็นคฤหัสถ์เสียแล้วจักทำอย่างไรได้ เพราะเหตุนั้นดีฉัน จึงส่งเครื่องสักการะเหล่านี้ไปยังวิหารบูชาสงฆ์ซึ่งทำปวารณากรรมกับทั้งพระธรรมด้วย เครื่องสักการะเหล่านี้ทำให้เป็นประหนึ่งตนวันมหาปวารณาวันนี้ก็เป็นวันพฤหัสบดี เช่นกับวันดีฉันเกิดเหมือนกัน อาพาธของดีฉันก็เจริญกล้า ดีฉันกลัวอยู่ว่าจะทำกาลเสีย ณ เวลาวันนี้ ดีฉันขอลาพระสงฆ์ อภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ผู้อรหันตสัมมาสัมพุทธะ แม้ปรินิพพานนานแล้วนั้น นมัสการพระธรรมนอบน้อมพระอริยสงฆ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ดีฉันได้ถึงพระรัตนตรัยไรเล่าว่าเป็นสรณะที่พึ่ง โทษล่วงเกิน ได้เป็นไปล่วงดีฉันผู้พาลอย่างไร ผู้หลงอย่างไร ผู้ไม่ฉลาดอย่างไร ดีฉันผู้ใด ได้ประมาทไปแล้วด้วยประการนั้นๆ ทำกุศลไว้แล้ว ณ อัตตภาพนี้ สงฆ์จงรับโทษที่เป็นไปล่วงโดยความเป็นโทษเป็นไปล่วงจริงของดีฉันผู้นั้น เพื่อสำรวมระวังต่อไป”

“บัดนี้ ดีฉันได้ทำความอธิษฐานการสำรวจในศีลห้าแล้ว มนสิการความทำในใจเช่นนี้ ดีฉันได้ให้เกิดขึ้นศึกษาอยู่ว่า ณ ขันธ์ทั้งห้า ณ อายตนะภายในหก ณ อายตนะภายนอกหก ณ วิญญาณหก ณ สัมผัสหก ณ เวทนาที่เป็นไปในทวารหก สิ่งใดที่สัตว์มาถือเอามั่น จะพึงเป็นของหาโทษมิได้ อนึ่ง บุรุษมายึดมั่นสิ่งใดไว้จะเป็นผู้หาโทษมิได้ สิ่งนั้นไม่มีเลยในโลก ดีฉันมาศึกษาการไม่ยึดมั่นอยู่ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน ย่อมเป็นไปตามปัจจัย สิ่งนั้นใช่ของเรา ส่วนนั้นไม่เป็นเรา ส่วนนั้นมิใช่ตัวตนของเราดั่งนี้ ความตายใดใดของสัตว์ทั้งหลาย ความตายนั้นไม่น่าอัศจรรย์ เพราะความตายนั้น เป็นมรรคาของสัตว์ทั้งหลาย ขอพระผู้เป็นเจ้าจงเป็นผู้ไม่ประมาทแล้วเถิด ดีฉันขอลาดีฉันไหว้ สิ่งใดดีฉันได้ผิดพลั้ง สงฆ์จงอดสิ่งทั้งปวงนั้นแก่ดีฉันเถิด”

“เมื่อกายของดีฉันแม้กระสับกระส่ายอยู่ จิตของดีฉันจักไม่กระสับกระส่าย ดีฉันมาทำความไปตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ศึกษาอยู่ด้วยประการดั่งนี้”

“ครั้นทรงพระบรมราชนิพนธ์เสร็จแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดให้พระยาศรีสุนทรโวหารเชิญไปกับทั้งเครื่องนมัสการสู่พระวิหารหลวง วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม พระสงฆ์มีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์เป็นประธานประชุมพร้อมกันเพื่อจะทำสังฆปวารณา พระยาศรีสุนทรโวหารจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ แล้วกราบถวายบังคมมาตามทิศอ่านพระบรมราชนิพนธ์นั้น ณ ที่สังฆสันนิบาต สงฆ์รับอัจจยเทศนาแล้วตั้งญัตติปวารณา แล้วปวารณาตามลำดับพรรษา ฝ่ายพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสสั่งพระยาศรีสุนทรโวหารเสร็จแล้ว ก็ทรงมนสิการจิตตวิโสธโนบายภาวนามัยกุศลเครื่องชำระจิตให้บริสุทธิ์ พอสมัยยามกับบาทหนึ่ง เสด็จสวรรคต ณ พระที่นั่งภาณุมาศจำรูญฝ่ายอุดรทิศ พร้อมด้วยอัศจรรย์ หมอกกลุ้มทั่วนครมณฑลโดยบุญญวันตวิสัยเมื่อเสด็จสวรรคตพระชนมายุนับเรียงปีได้ ๖๕ พรรษา นับอายุโหราโดยจันทรคติได้ ๖๔ ปีถ้วน คิดเป็นวันได้ ๒๓,๓๕๘ วัน กับ ๑๖ ชั่วโมงครึ่ง คิดตามสุริยคติกาลอย่างยุโรปได้ ๖๔ ปีหย่อน ๑๖ วัน กับ ๒ ชั่วโมง เสด็จดำรงอยู่ในราชสมบัตินับเรียงปีได้ ๑๘ ปี นับอายุโหราตามจันทรคติได้ ๑๗ ปี ๕ เดือนถ้วน คิดเป็นวัน ๖,๓๔๘ วัน...”

เป็นการเสด็จสวรรคตที่งดงามยิ่ง ด้วยพระสติสัมปชัญญะอันเพียบพร้อมบริบูรณ์โดยแท้

จุดพลัง ขับเคลื่อนฯ *(สร้างพลังทวีคูณ)*

โดย นายสกานี

“ตำบล”

พื้นที่ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนนโยบาย พัฒนาประเทศ

เมื่อวันที่ ๓๐ – ๓๑ สิงหาคม ที่ผ่านมา ได้มีโอกาสไปร่วมงานประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายภาคประชาชน ที่จัดโดยสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ โดยประเด็นหลักของงานนี้ คือ การระดมสมองจัดทำยุทธศาสตร์ตำบลปลอดภัย ซึ่งในงาน **ศ.เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี** ได้แสดงปาฐกถา เรื่อง **ยุทธศาสตร์ตำบลปลอดภัย ทุกตำบลปลอดภัย ประเทศไทยปลอดภัย** ชี้ให้เห็นว่า พื้นที่ระดับตำบลกำลังถูกมองเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศ

ด้วยความที่ไม่ได้ติดตามเรื่องนี้มาอย่างต่อเนื่อง แต่จำได้ว่าอาจารย์ประเวศเคยพูดไว้แล้วถึงการใช้ตำบลเป็นฐานงานพัฒนา จึงกลับไปค้นหา ได้ความว่าช่วงปี ๒๕๖๐ อาจารย์ประเวศ ได้กล่าวไว้ใน **“ยุทธศาสตร์สังคมเข้มแข็ง”** ว่า *“ตำบลเป็นจุดยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศไทย เพราะตำบลเป็นจุดเชื่อมประชาชนทั้งหมดข้างล่างกับโครงสร้างของรัฐข้างบน และตำบลเป็นจุดที่มีองค์กรของรัฐที่ใกล้ชิดประชาชนทั้งหมดและมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วถึงเป็นผู้ปฏิบัติการ”*

นี่คือความเคลื่อนไหวที่เห็นล่าสุด แต่ในความเป็นจริงแล้ว แนวคิดการทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง เป็นฐานของการพัฒนาประเทศ โดยมีหน่วยงาน องค์กรต่างๆ เป็นผู้สนับสนุนสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีมาอย่างต่อเนื่องกว่าสองทศวรรษ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับธงเขียว การปฏิรูปเรื่องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น งานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เกิดจากความร่วมมือสามภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคสังคม ก็อยู่ในแนวทางเดียวกัน โดยมีมติสมัชชาสุขภาพฯ หลายมติที่ให้ความสำคัญกับบทบาทท้องถิ่น ชุมชน เช่น เรื่องบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสุขภาพและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เรื่องการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง และที่สำคัญคือ มติสมัชชาสุขภาพฯ เรื่องแผนยุทธศาสตร์ร่วมแห่งชาติ ว่าด้วยระบบสุขภาวะชุมชน หรือที่เรียกกันว่า **“ยุทธศาสตร์รวมแสงเลเซอร์”** ที่พยายามรวมหน่วยงานองค์กรที่ทำงานสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง เข้ามาบูรณาการการทำงานร่วมกัน ตามที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงนับได้ว่า เรามีต้นทุนอยู่ไม่น้อยที่จะทำให้เกิดตำบลเข้มแข็ง ที่จะมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

ดังนั้น ภายหลังการเข้าร่วมงานประชุมดังกล่าว เมื่อมีการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ออกไปสู่สาธารณะ สู่ภาคีเครือข่าย ได้มีการตอบรับมาจากหลายฝ่ายว่าเป็นงานที่สำคัญและควรจะได้มีการหารือกันเพื่อคิดหาหนทางเพื่อให้งานนี้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สช. จึงได้ประสานชักชวน สพฉ. สปสช. และ เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน มาร่วมหารือเพื่อพัฒนากรอบคิดการทำงาน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนางาน **ตำบลปลอดภัย สู่ ตำบลเข้มแข็ง** เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑ ซึ่งมีข้อสรุปแนวทางที่จะพัฒนางานที่ใช้พื้นที่ระดับตำบลเป็นฐาน สร้างเมนูงานพัฒนามิติต่างๆ และเครื่องมือกระบวนการพัฒนาต่างๆ ให้ท้องถิ่นชุมชนได้เลือกใช้อย่างเหมาะสมกับบริบท โดยกระตุ้นพัฒนาเครือข่ายภาคสังคมเข้ามาร่วมกันทำงาน และจะขยายความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรที่ทำงานรวมแสงเลเซอร์ เพื่อร่วมกันพัฒนาแนวทางการทำงานไปสู่เป้าหมายตำบลเข้มแข็งต่อไป

หากเรามองในภาพรวม จะเห็นได้ว่า ในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา ได้เกิดกลไกโครงสร้างการทำงานที่เอื้อให้เกิดการบูรณาการการทำงานของหลายภาคส่วนในระดับต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับภาค ได้แก่ เขตสุขภาพเพื่อประชาชน ระดับอำเภอ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ หรือ พชอ. คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต (พชข.) ในพื้นที่กรุงเทพฯ เพื่อเป็นกลไกสร้างความร่วมมือแนวระนาบ

ลองนึกภาพดู หากระดับนโยบาย หน่วยงาน องค์กรมีการวางเป้าหมายร่วม เกิดความร่วมมือดังเช่นการรวมแสงเลเซอร์ ส่งผ่านนโยบายและแผนงานตามแนวดิ่งที่ประสานสอดคล้องกัน เมื่อนำไปถักทอกับกลไกความร่วมมือแนวราบในระดับต่างๆ ตั้งแต่ภาค จังหวัด อำเภอ ไปสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ภาพของ “ตำบลเข้มแข็ง” ก็คงจะอยู่ไม่ไกลเกินไป

และเมื่อจังหวะโอกาสมาถึง ก็คงจะได้ชักชวนทุกฝ่ายเข้ามาร่วมสานพลังเพื่อขับเคลื่อนสังคมกันต่อไป

เตาะแล้ว! ระเบียบวาระที่ ๔ ในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๖๑

ในที่สุด ที่ประชุม คจ.สช. ได้เคาะระเบียบวาระที่ ๔ เพื่อนำเข้าพิจารณาหาฉันทมติในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามที่คณะอนุกรรมการวิชาการเสนอ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๑ ได้แก่ เรื่อง **“การพัฒนาระบบคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม”** เพราะปัจจุบันปัญหาด้านระบบบริการทันตกรรมที่พบคือ ความเหลื่อมล้ำในระบบหลักประกันสุขภาพด้านทันตกรรม และราคาที่สูง ทำให้ผู้บริโภคหลายรายเข้าไม่ถึงระบบบริการที่มีคุณภาพมาตรฐานและปลอดภัย จึงหันไปหาระบบทันตกรรมเถื่อนแทน เช่น ฟันปลอมเถื่อน จัดฟันเถื่อน ฯลฯ งานนี้ **รศ.จิราพร ลิ้มปานานนท์** ประธานอนุกรรมการวิชาการ และรองประธาน คจ.สช. ได้รับคำชื่นชมจากที่ประชุมฯ ว่ามีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในการทำงานเป็นอย่างมาก... สานสิบทิศขอปรบมือให้รัวๆ เลยค่ะ

อีสานแซบนัว!...งานได้ผล คนเป็นสุข

การประชุมสมัชชาสุขภาพจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๑ ณ สำนักงานสาธารณสุขอำนาจเจริญ อ.เมือง จ.อำนาจเจริญ โดยมี รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด **นางอัญชลี หน่อแก้ว** เป็นประธานกล่าวเปิดงาน **นายชาติวัฒน์ ร่วมสุข** ประธานศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัด กล่าวรายงาน พร้อมผู้ร่วมประชุมจากหลายภาคส่วนกว่า ๑๕๐ คน เช่น สภาพันธ์เกษตรอินทรีย์ ขบวนองค์กรชุมชน เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัด สมาพันธ์เด็กและเยาวชนเมืองธรรมเกษตร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ภาควิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ฯลฯ ภายในงานมีวงเสวนานำเสนอผลการดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพจังหวัด ปี ๒๕๖๑ กิจกรรมลำล่อง **"วิถีเมืองธรรมเกษตร"** โดยหมอลำ**ชานนท์ มนต์อีสาน** พร้อมการจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งข้าวสาร อาหารอร่อย งานนี้เรียกได้ว่า แซ่บนัวกัน...งานได้ผล คนเป็นสุขจริงๆ

สานสิบทิศ

โดย กองบรรณาธิการ

เวียนประชุมพบปะเพื่อน ทอพ.

วันที่ ๑๙ กันยายน ที่ผ่านมา คณะทำงานที่ประชุมผู้บริหารองค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเฉพาะ (ทอพ.) ชุดพัฒนาประเทศ **นางกมลพรรณ พันพึ่ง** จากสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ **นายธนิสร เกษมสันต์ ณ อยุธยา** จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย **นางสาวโฉมแข โกศลพิศิษฐ์กุล** จากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม **นางธันยาดา เพชรนาค** และทีมจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา **นางชมพูนุช นิธิรัชตปรีดา** จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พร้อมด้วยตัวแทนจากอีกหลายหน่วยงาน ได้พบปะประชุม ทอพ.ที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) โดยมี **นายอาศิร จิระวิทยาบุญ** ผอ. บริหารองค์กร สวทน. กล่าวต้อนรับและแนะนำทีมงาน บรรยากาศการประชุมเป็นกันเอง ผ่อนคลาย ทำให้การประชุมลุล่วงไปอย่างรวดเร็วกว่าที่เคย หรืออาจเป็นเพราะตื่นเต้นที่เปลี่ยนสถานที่ประชุม ได้ไปเยี่ยมชมบ้านเพื่อนหรือเปล่าก็ไม่รู้

คึกคักกันก้าวหน้า...

ห่างหายกันไปพอสมควร เหล่าผู้อาวุโส เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน ทั้ง**น้าแก้ว กำนันสมคิด กำนันสุรินทร์ พี่เจษฎา** ที่เคยสร้างความคึกคักให้วงการพัฒนาชุมชนสมัย SIF ต่อเนื่องถึง พอช. แม้ช่วงหลังจะดูเงียบๆ ไป แต่ก็ไม่ได้หายไปไหน แค่แยกย้ายกันทำงานทั้งระดับนโยบายและระดับชุมชนท้องถิ่น ตามจังหวะโอกาสของแต่ละคน ครั้งนี้ได้มารวมตัวกันในการประชุมหารือพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อน **“ตำบลเข้มแข็ง”** เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๑ ที่ สช. ก็ยังคงไว้ซึ่งความคึกคักเหมือนเดิม และจะกลับมารวมพลังกันพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนกันอีกครั้งคร้าบ...โปรดอดใจติดตามความเคลื่อนไหวกัน

คันคนปฏิรูป

โดย กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์

ความสุขที่มากจากภายในย่อมเป็นอะไรที่มนุษย์เราล้วนแสวงหา และความสุขที่มาจากระดับจิตใจนี่แหละจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ต่อสังคมรอบข้าง นี่จึงเป็นที่มาของเครื่องมือที่ชื่อว่า **‘สุนทรียปัญญา’** ซึ่ง **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์** ประธานสาขานิเทศศาสตร์บูรณาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้ศึกษาวิจัยจนได้มาซึ่งวิธีการในการเก็บข้อมูลเพื่อต่อยอดไปยังการพัฒนาสุขภาพแนวใหม่ในอีกหลายๆ แง่มุม

วิธีการทำงานของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ คือ การบูรณาการกิจกรรมดนตรี และศิลปะ เพื่อสร้างความสุขจากภายในให้กับกลุ่มเป้าหมาย จนนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่มีคุณภาพมากขึ้น *“เครื่องมือและองค์ประกอบในการสร้างความสุข สามารถทำให้กิจกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพราะการเอากิจกรรมการภาวนา ศิลปะและดนตรีเข้าไปอยู่ในขั้นตอนต่างๆ ของการรับฟังความคิดเห็น มันทำให้คนมีจิตใจสงบและมีสมาธิดีขึ้น จากนั้นเมื่อมีกิจกรรมอะไรที่มันต่อเนื่องเกิดขึ้น จะทำให้ระดับความสนใจและความตื่นตัวของคนพร้อมอยู่เสมอ ชาวบ้านจะสามารถพูดในสิ่งที่อยากพูดอยากสื่อสารได้ดีขึ้น จากแต่เดิมที่เขาอาจไม่รู้ว่าจะอธิบายเรื่องนี้อย่างไร ทำให้การประชุมกลุ่มหรือการระดมความคิดเห็นต่างๆ ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพมากขึ้น นำไปสู่การบูรณาการทั้งเรื่องการรับฟังความคิดเห็น การสื่อสารความรู้ และการสะท้อนข้อมูลกลับไปสู่ภาคสาธารณะ”*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ได้ยกตัวอย่างกระบวนการพัฒนารูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ในเรื่องการจัดระบบบริการสุขภาพของโรงพยาบาลปัว จ.น่าน ว่า *“การใช้ดนตรี ศิลปะ และกิจกรรมการภาวนาเข้าไปเป็นเครื่องมือ ทำให้ชาวบ้านไม่ได้รู้สึกว่านี่เป็นการประชุมที่เคร่งเครียด แต่กลับรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างความสุข จึงทำให้สามารถเปิดใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสื่อสารเรื่องที่ยากๆ ได้ง่ายขึ้น ทำให้โรงพยาบาลปัวได้ข้อมูลเพื่อที่จะพัฒนาระบบบริการสุขภาพได้อย่างตรงจุดมากขึ้น เป็นต้น”*

นอกจากเป้าหมายเพื่อคุณภาพในการระดมความคิดเห็นจนสามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาระบบสุขภาพต่างๆ แล้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ ยังมองว่าการที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้คนกลุ่มหนึ่งมีการพัฒนาและเกิดความสุขได้จากในระดับจิตใจนั้น ถือเป็นการสร้างคุณค่าให้กับทั้งตัวเองและสังคม เพราะหากเรามีความสุขจากระดับจิตใจ นี่จะเป็นตัวแปรที่สามารถนำไปสู่การมีสุขภาวะที่ยั่งยืนได้ไม่ยาก

“แพร่งทางแยก”

เมื่อจะเดินทางไกล ไม่ว่าจะเลือกใช้เส้นทาง วิธีการ หรือยานพาหนะแบบใด การตั้งทิศให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก

ยิ่งถ้าเป็นการเดินทางซึ่งไกลมากและใช้ระยะเวลายาวนาน ก็มักต้องมีการแวะเพื่อหยุดพักระหว่างทาง หรือ เปลี่ยนเส้นทาง เปลี่ยนยานพาหนะตามความเหมาะสม เพื่อนร่วมทางย่อมเปลี่ยนหน้าไปบ้าง

ในตอนที่ยังอยู่ห่างไกลจากจุดหมายปลายทางมากๆ การเลือกแนวทาง วิธีการ หรือเพื่อนร่วมทางอาจไม่เป็นประเด็นให้ต้องขบคิดมากนัก เพราะยังไม่มีอะไรที่แตกต่าง

แต่เมื่อเราเริ่มเข้าใกล้จุดหมายปลายทางมากขึ้น จะยิ่งต้องการความละเอียดและพิถีพิถันในการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินที่แม่นยำและเฉพาะเจาะจง เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

แพร่งทางแยก (Bifurcation) เป็นสภาวะเมื่อเส้นทาง วิธีการหรือแนวทางที่กำลังดำเนินอยู่ ได้มาถึงจุดที่ต้องเลือกว่าจะไปต่อทางไหนดี ระหว่างสองทางเลือกหรือบางทีก็มากกว่านั้น

ณ ที่นั่น และในขณะนั้น จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลความรู้จริงและประสบการณ์ เพื่อประเมิน ชั่งน้ำหนักและตัดสินใจอย่างถูกต้อง ซึ่งจะนำพาเราไปสู่จุดหมายปลายทางที่ง่าย เร็วและสั้นที่สุดด้วย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงปีนี้ เราได้ทำหน้าที่นำพากระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในขอบเขตทั่วประเทศ มาครบสิบปีแล้ว

เมื่อผมได้เข้ามาดูแล สช. ในช่วงที่กำลังเป็นรอยต่อการทำงานสู่ทศวรรษที่สองพอดี ผมได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทั้งในระดับโครงสร้างส่วนบนและในระดับการขับเคลื่อนของชุมชนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมในภาคสนาม

ผมได้พบเห็นแพร่งทางแยกสำคัญ ที่ขบวนภาคพลเมืองกำลังเดินทัพทางไกลผ่าน หรือเผชิญหน้าอยู่ในหลายจุด ซึ่งบ้างมีความคลุมเครือ บ้างก็ชัดเจนแล้ว และบางส่วนกำลังปรับเปลี่ยน อาทิ

ทางแพร่งระหว่าง การมุ่งผลักดัน *“นโยบายสาธารณะของรัฐ”* (Public policy by state) กับ การเร่งสร้างสรรค์ *“นโยบายสาธารณะโดยสังคม”* (Public policy by social)

ทางแพร่งระหว่าง การสร้างหน่วยงานรัฐในกำกับนายกรัฐมนตรีแบบ สช. ให้เป็นองค์อำนาจแบบแข็ง (Hard power) กับ การเป็นองค์กรเสริมพลังอำนาจแบบอ่อน (Soft power)

ทางแพร่งระหว่าง การขับเคลื่อนภารกิจ สช. โดยพึ่งพาอำนาจจากเบื้องบน (Top down) กับการมุ่งสานพลังภาคีเครือข่ายในแนวราบ ขับเคลื่อนสังคมฐานล่างและการจัดตนเอง (Bottom up)

ทางแพร่งระหว่าง การรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง สร้าง สช. เป็นองค์กรที่ใหญ่โต (Centralize) กับ การมุ่งกระจายบทบาทให้กลไกเครือข่ายระดับพื้นที่สร้างความแข็งแรงขึ้นมาจากข้างล่าง (Decentralize)

ทางแพร่งระหว่าง การรอคอยส่วนราชการภูมิภาคมาเป็นหัวรถจักรขับเคลื่อนงานสมัชชาสุขภาพจังหวัดและธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ (Passive) กับการหันไปผนึกกำลัง **“ท้องถิ่น-ชุมชน-ประชาสังคม”** เพื่อขึ้นมาแสดงบทบาทนำด้วยตนเอง (Pro-active)

เหล่านี้เป็นต้น

คุยกับเลขา

นพ.พลเดช ปิ่นประทีป
เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ
๘๘/๓๙ หมู่ ๔ ถ.ติวานนท์ ๑๔
ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐

ชำระฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๖๘/๒๕๔๓
ปณ.นนทบุรี

หนังสือพิมพ์สานพลัง

“สานพลังปัญญา สร้างสรรค์นโยบายสาธารณะ”

รายเดือน

เจ้าของ
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ที่ปรึกษา
นพ.พลเดช ปิ่นประทีป

บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา
พัชรา อุบลสวัสดิ์

บรรณาธิการอำนวยการ
อรพรรณ ศรีสุขวัฒนา

บรรณาธิการ
บริษัท ออล อีส เวลล์ โปรดักชั่น จำกัด

กองบรรณาธิการ
ขนิษฐา แซ่เอี้ยว บัณฑิต มั่นคง
นงลักษณ์ ยอดมงคล พรทิพย์ เชื้องาม
นันญณัฏฐ ถุงปัญญา สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร

ที่อยู่
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ
๘๘/๓๙ หมู่ ๔ ถ.ติวานนท์ ๑๔ ต.ตลาดขวัญ
อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๐ แฟกซ์ ๐ ๒๘๓๒ ๙๐๐๑
อีเมล์ : nationalhealth@nationalhealth.or.th
เว็บไซต์ : www.nationalhealth.or.th

ติดต่อกองบรรณาธิการ
บริษัท ออล อีส เวลล์ โปรดักชั่น จำกัด
๕๙/๑๗๑ หมู่บ้านปาริชาติ หมู่ที่ ๑ ถนนคุ้มเกล้า
แขวงลำผักชี เขตหนองจอก กรุงเทพฯ ๑๐๕๓๐
โทรศัพท์ ๐๙๑ ๗๘๐ ๔๘๒๔